

FREDAGSKOMMENTAR

EVA-KRISTIN URESTAD PEDERSEN

Eva-Kristin Urestad Pedersen (f. 1981) er fra Kristiansand, men bor og jobber i Roma, Italia. Hun har en mastergrad i migrasjonshistorie og har i flere år skrevet for tidsskriftet Minerva.

Mamma, værmeldingen og nyhetsbildet

Tenk over hva slags nyheter du har blitt servert fra det store utland det siste året. Hvor ofte har du følt avmakt over all elendigheten som listes opp i aviser og på TV?

Det hender jeg må smile av moren min. Hun har nemlig et falkeøye for alt hva som foregår i den delen av verden hvor jeg til enhver tid måtte finne meg. Til og med værmeldingen for mine ulike reisemål, får hun med seg. Men for henne betyr det noe, og grunnen er åpenbar: hun bryr seg om det som måtte kunne tilstøte meg.

Jeg vil gjerne reflektere litt over den vanen mor har lagt seg til, og hva den kan fortelle om vårt forhold, om ikke til værmeldingen, så i alle fall til nyhetsformidling, spesielt da utenriksnyheter.

Tenk over hva slags nyheter du har blitt servert fra det store utland det siste året. Hvor ofte har du følt avmakt over all elendigheten som listes opp i aviser og på TV? Og hvor ofte har du hørt rødglødende aktivister beklage seg over nordmenns mangel på medlidenhet med verdens mange hjelpetrengende, og kanskje følt et lite stikk av dårlig samvittighet av den grunn?

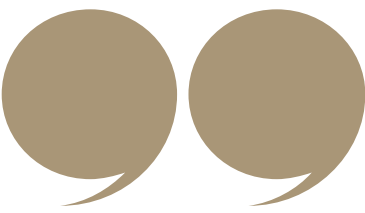
Fortvil ikke, sier jeg, for det er i så fall ikke deg det er noe galt med. Medlidenhet fordrer derfor et mellommenneskelig forhold for å kunne eksistere. Dersom vi ikke har noe forhold til mennesket som lider, kan vi heller ikke lide sammen med det.

Men for å identifisere oss med andre må vi har et forhold til dem, vi må vite noe om dem og livene deres. Dessverre er det gjeldende nyhetsmantraet at jo mer ekstrem en hendelse er, jo større nyhetsverdi har den. Jo større lidelse, jo flere rammede, jo mer sjokkerende en kriminell handling er, jo større plass får den på følgende nyheten.

Uten tvil er det mange velmente tanker bak dem som serverer oss slike nyheter i stadig økende

Artikkelforfatteren mener at jo sterkere og overstrømmende nyhetsflommen fra, for eksempel Ukraina blir, jo mindre vil vi etter hvert make å føle medfølelse med de menneskene krisen angår. Bildet viser graffiti på en vegg i Simferopol, Ukraina - oversatt til: «Russerne kommer – gjør motstand» FOTO: SCANPIX

Den intense nyhetsstrømmen gjør ikke bare noe med vårt forhold til mennesker, den gjør også noe med vårt verdensbilde.

tempo. Men en slik filosofi virker på mange måter mot sin hensikt. Vel er vi informert om hva som foregår i verden, men hva slags virkning har all denne informasjonen på oss? Hva slags relasjoner skaper den mellom oss og dem nyhetene handler om, og hva gjør den med vårt verdensbilde?

Boken «The News: a User's Manual» av britten Alain de Botton, er interessant lesning for alle som er opptatt av medier. De Botton gir en fabelaktig enkel, men kraftfull fremstilling av hva slags konsekvens moderne nyhetsformidling har.

I følge de Botton er det helt naturlig å ikke make å bry seg om ofrene for alle tragedier vi bombarderes med daglig. Vi har jo ikke noe forhold til dem, annet enn til deres misère, og er derfor naturlig at vi etter hvert oppretter en mental avstand mellom oss

selv og de andre, de der ute. De blir objekter på avissider og TV-ruter, og ikke mennesker som du og jeg, med et dagligliv, rutiner, gleder og sorger.

Det nyhetene ikke gjør, er å sørge for at vi får et inntrykk av hvem menneskene bak nyhetene er, hva slags liv de lever, hva deres gleder og sorger består i. Dette er moderne nyhetsformidlings store paradoks: i stedet for å gi oss et forhold til nyhetenes objekt, skapes en større avstand mellom oss og dem.

Den intense nyhetsstrømmen gjør ikke bare noe med vårt forhold til mennesker, den gjør også noe med vårt verdensbilde. Man får jo unektelig inntrykk av at verden der ute blir stadig farligere, stadig mer voldelig. Slik det fremstilles i summen av den jevne nyhetsstrømmen, blir det store utland et sted som har mindre

og mindre til felles med vår egen trygge jordflekk. Så lenge vi innbiller oss at det er tilfellet, vil den innbilte avstanden mellom vår og de andres verden, øke. At faktum er et annet, at antallet kriger og voldelige konflikter har sunket stødig de siste tiårene, spiller liten rolle.

Den mest alvorlige konsekvensen av alt dette er likevel at vi etter hvert ikke makter å bry oss om også dem som faktisk befinner seg i nærheten av oss, mennesker hvis liv faktisk er nært knyttet til våre egne. Det er i mine øyne, en stor del av årsaken til det gryende skillet mellom Nord- og Sør-Europa. Jo mer alvorlige de økonomiske og sosiale forholdene i Middelhavslandene blir, jo mindre får deres verden med vår egen å gjøre, og disse våre naboer blir kun én av en rekke fete overskrifter som vi ikke lenger hefter oss ved.

På samme måte vil jeg vil tippe at jo sterkere og overstrømmende nyhetsflommen fra Ukraina blir, jo mindre vil vi etter hvert make å føle medfølelse med de menneskene krisen angår. På den måten vil skjebnen til så vel russere som ukrainere, mennesker vi deler mer enn femten hundre år med kulturelt og historisk fellesskap med, bli oss mer og mer uvedkommende.

Det burde ikke være så vanskelig å forstå. For når mamma fester seg ved tordenskyer og solstråler på værkartet over Sør-Europa, bekrefter hun en aldeles innlysende sannhet: Vi bryr oss mest om det som skjer i vår umiddelbare nærhet, eller i nærheten av de menneskene vi har et forhold til. Slik er det, og slik blir det. Nettopp derfor er det synd at den innbilte avstanden mellom oss og dem der ute, øker. Det burde vært nyhetsformidlers oppgave å motvirke denne tendensen, men i stedet er de dens fremste drivkraft.

Jan Vincents Johannessen

Eva-Kristin Urestad Pedersen

Jon P. Knutsen

Trond Madsen

Anne Wenche Emblem